
Sárándi József

INTERJÚ ÖN MAGAMMAL

Mi vagy: népies? urbánus?

Egyik sem. Szemléletem alakulására elsősorban a magyar szabadelvű radikalizmus eszméi hatottak. Talán nem véletlen, hogy épp Ady Endre költészete, illetve publicisztikája, Jászi Oszkár művei és az osztálya kerékkötőivel, később a fasizmussal, a Gestapo embereivel, fegyveresen is szembefordulni bátor Bajcsy Zsilinszky Endre magatartása ma is példaértékűek számomra. Másokat is említhetnék: köztük baloldali nézeteket valló gondolkodókat, de hát ez az *izé* nem névsorolvasás akar lenni.

Egyébként, ha nem tűnik szerénytelenségnek, mivelomban, indokolatlannak tetsző cselekedeteim ellenére vagy éppen azok miatt, egyedi példánynak vélem magam, akit aligha sikerülne iskolához, irányzathoz, táborhoz képzettársítania bárkinek.

Van-e arspoétikád?

Hagyományos értelemben nincs. Az önmaga iránt is kíméletlen igazmondást tartom az emberrel, művésszel szembeni legkorszerűbb jellembeli és esztétikai követelménynek. Tudom, persze, hogy nem lehet egyszerre mindenkit büntetlenül sértegetni. A kihívó magatartás céltáblává tesz, s a céltábla nem tud visszalőni.

Szerencsére, talán, mert tábortalanul gyakorlom a sértegetést, illetve az (ön)bírálatot, és mert mostanság sem vagyok tétel sem az irodalmi életben, sem a politikában, néhány nagyjából kihevert találattól eltekintve ezidáig megúsztam, hogy valaki is komolyan leszámolni próbáljon velem.

Igaz, látva a közélet porondján történő öldökléseket, s az értelmiség ilyen-olyan csoportjainak, szabadcsapatainak pénzért, nyilvánosságért és hataloméért folytatott erkölcsi-szellemi vérengzését, én csaknem egy évtizede, vidéki házamba visszavonulva remeteharcmodorban küzdök, kizárólag a fehér papír terepén.

Hogyan vélekedsz a jövődről, a túlélés esélyeiről?

Működik bennem, bár jól leplezve a derűlátás.

Mik az indítékai? Én a Kádár-rendszerben margóra kerültem, sőt... ám a jelenlegi kormány szemében sem vagyok *szalonképes*. Nem hívtak vissza a

folyóirathoz (Új Forrás), melyet néhai Payer Istvánnal kultúrtörténeti jelentőségűvé építettünk, építettem. Sem mint újságírónak, sem mint magyar-történelem szakos középiskolai tanárnak állást nem kínáltak. Nem baj. Ez különben sem a panasz és az önreklám helye, tudják rólam, hogy összeférhetetlen vagyok. Tekintsük tehát tényfelsorolásnak az eddig leírtakat.

Boldogult nevelőapám intelme jut eszembe, melyet negyvenegy éve, a pályaválasztás lehetőségein tépelődésem idején mondott:

– Fiam, nem bánom, ha elvégzed az egyetemet, de előbb tanulj ki egy becsületes szakmát. Rezsimek jönnek-mennek, mindent elvehetnek tőled, dolgozni viszont mindig kell, a fejedből és a kezedből nem képes senki kikapni a tudást.

Minden bejött az öregemnek, de főként nekem. Ő asztalos volt, én tetőfedő lettem. Munkanélküliség ide-oda, az idő nekem dolgozik. A cserép szétfagy, a pala megreped, s ha a kalap kilyukad, ázni kezd a fej. Amikor megszólal a csengő, megyek és rendet rakok. Tavasztól őszig *sétalovaglás* a tetőn, őszől tavaszig írás-olvasás. Ez a gyakorlat viszonylagos függetlenségem záloga.

Ameddig a kortárs-irigység *csak* közönnyel, agyonhallgatással büntet, és békén hagy az Adóhivatal, továbbá ha Isten és jómagam megőrizzük egészségem, hátralévő éveim során meg tudom csinálni azt a három-négy könyvet, melyek fölött nem fognak elszunnyadni *a jövődő fehérei*. Ha olvasnak még egyáltalán.

Nem vagyok sem modern, sem menő, a szavak rosszul fölfogott értelmében. Mosolygok a szidolozott sikercsillagokon.

Hosszútávfutás ez, gyerekek.

Levelibéka. Egyre kedvemre valóbb a levelibékalét.

Leányvár, 2002. május 15.